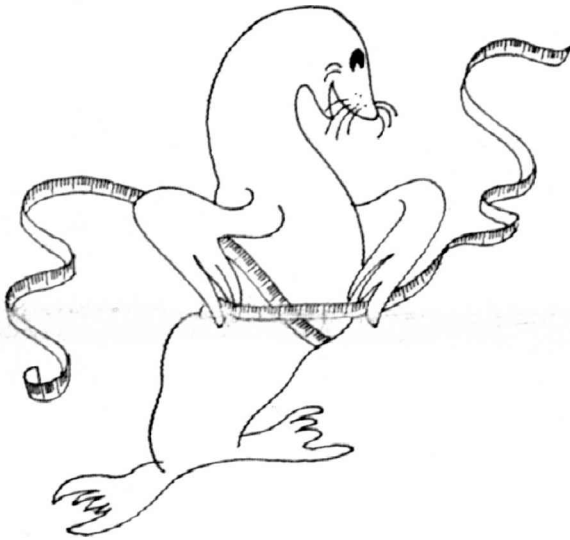

ESPERANTA FINNLANDO

1-1952

Aprilo.

Organo de ESPERANTO - INSTITUTO DE FINNLANDO:
Administracio: Eldono Vilho Setälä. Redaktoro:
magistro Vilho Setälä. Adreso: Onnentie 23, Tai-
vaskallio, Finnlando. Tel. Helsinki 791 556. Konto
(postisiirtotili) 6117. Abonprezo en Finnlando
200 mk., al eksterlando 260 mk aŭ 10 respondu-
ponoj aŭ \$1.00. Pagu al via esperanta librejo.
Tilaushinta Suomessa 200 mk, ulkomaille 260 mk.

MAGISTRO VILHO SETÄLÄ 60-JARA.

En 4.4.-52. okazis mirindaĵo - magistro Vilho Setälä atingis aĝon de 60 jaroj! Tion ni finnaj esperantistoj - kaj aliaj - vere rigardis mirindaĵo, ĉar li ja moviĝas inter ni vigle kiel foko en maro.

La signifo de magistro Setälä al finna esperantomovado estas sama kiel tiu de Zamenhof al la movado ĝenerale. Se li ne estus oferinta senprofiteme kaj abunde sian tempon por la esperantismo ekde sia verda studenta juneco ĝis sia verdstela hodiaŭo, ni ne estus kun nia movado je la nuna nivelo - certe!

La gazeto, kaj kun ĝi la tuta esperantistaro de Finnlando gratulas elkore kaj deziras saman daŭrigon por sekvontaj sesdek jaroj al nia propra "foko"!

-a-

(Enpresita sen permeso de la redaktoro!)

Vilho Setälä kiitää

Äsken sattuneen 60-vuotispäiväni johdosta kiitän täten sydämellisesti kaikkia niitä, jotka ovat eri tavoin osoittaneet minulle ystävällisyyttä, ei ainoastaan merkkipäivänä ja sen lähettyvillä, vaan koko tähän astisen elämäni varrella. Tällaisella hetkellä mieleni palaa menneihin aikoihin, ja lukemattomat muistikuvat kohoavat eteeni. Jättäen tässä mainitsematta lähimmät omaiseni nimettäköön ensimmäinen luonnontieteen opettajani Don Arthur Wikström, joka innokkaana luonnonystäväni avasi silmämme tajuaamaan elämän ihmeitä, matematiikan opettaja Otto Nevanlinna, joka ohjasi loogillisen ajattelun ankaralle ladulle ja Mathilda von Troil opastajana taitteen virvoittaville lähteille. Näiden rinnalla on mainittava koulutoveripiirin ja Suomen Koulunuoorisoliitto, myöhemmin Nuoren Voiman liiton rakentamien siltojen avartavat vaikutukset. Näköpiirin laajetessa ohi näiden rajojen kasvavat jo henkilökohtaisten kosketusten ja kirjallisuuden antamat vaikutteet niin laajoiksi, että käytettävissä oleva tila kieltää nimien mainitsemisesta. Eräitä kollektiivisia ryhmiä en kuitenkaan voi vaiti ollen sivuuttaa: Kustannusosakeyhtiö Otavan johto ja henkilökunta toiselta puolen, toiselta koko se maailmaa syleilevä kulttuuripiiri, jonka minulle on avannut esperanton taito, sittemmin Kameraseura ja viimeisinä vuosina myös Kotikielen seura. Vaikkia näitä mainittuja ja mainitsematta jääneitä kiitän niistä lukuisista herätteistä, joita ilman ei elämästäni olisi tullut niin rikkasta kuin se todella on ollut.

Tunnen syvästi, että kiitos itse asiassa on liian vähän. Siksi koetan tämän tarkoitusta varten erikoisesti julkaistun lehtisen avulla jakaa vastalahjaksi bisaran siitä, mikä on lähinnä minun sydäntäni. Toivon, että otatte sen vastaan myötämieleisesti.

4.4.1952.

Vilho Setälä dankas

Karaj samideanoj,

Atinginte la aĝon de 60 jaroj mi nun sentas la deziron sincere kaj varmkore danki ĉiujn amikojn, kolegojn, samideanojn, ne nur tiujn,

Esperanta Finnlando

Kansainvälisen kielen nykyhetken tilanne

Kahdenlaista ilmaa.

Kun kirjapainotaito keksittiin neljäsataa vuotta sitten, ei suuri yleisö kiinnittänyt siihen suuriakaan tulevaisuuden toiveita, innostuksesta ja ihastuksesta puhumattakaan. Olihan tosin saatu uusi keino monistaa kirjoja entistä nopeammin ja huokeammalla. Mutta kuka tarvitsi kirjoja? Yliopiston opettajat ja ylioppilaat sekä papit, ja heillehän painatuksesta saattoi olla hyötyä. Mutta kun tuskin kukaan kauppias tai valtiomies osasi lukea, niin tuolle pienelle oppineiden piirille olisi kirjat voitu edelleenkin jäljentää käsin.

Samoin ajattelee moni nykyisin kansainvälisestä kielestä. Tosin se on helpommin opittava kuin mikään muu kieli - olemmehan kuulleet monen ummikkosuomalaisen oppineen sitä puhumaan parissa vuodessa, vieläpä muutamassa kuukaudessa. Mutta kuka sitä tarvitsee? Kaikissa maissa on riittävästi kielitaitoisia diplomaatteja ja tulkkeja, ja mikäli ylioppilaat eivät pysty lukemaan vieraskielisiä kurssikirjoja, voidaan niitä suomentaa valtion kustannuksella.

Samaan aikaan kuitenkin kansainvälinen vuorovaikutus edistyy jättiläisaskelin. Koko maailma muodostaa yhtenäisen elämänpiirin, niin taloudellisen kuin sivistyksellisenkin. Yhä useammat ihmiset pyrkivät henkilökohtaiseen vuorovaikutukseen ulkomaalaisten kanssa, eivätkä ai-noastaan korkeammasta opista osallisiksi päässeet, vaan myös syvien rivien edustajat. Yhä useammalle on käynyt selväksi, että yhteistyö yli kansallisuusrajojen on välttämätöntä, mutta miltei mahdotonta tai ainakin varsin puutteellista ilman yhtä yhteistä kieltä.

Lukemattomat ihmiset ovat pyrkineet ratkaisemaan tätä pulmaa opiskelemalla vieraita kieliä - viime vuosina etupäässä englantia tai venäjää. Yhä useampien on myös ollut myönnettävä itselleen, että he eivät suurista ponnistuksista huolimatta saavuta tyydyttävää kielitaitoa, oli sitten kysymys kummasta näistä tahansa.

Uskallammepa väittää, että jokainen ajatteleva ihminen on valmis myöntämään, että jos saataisiin yleiseen käyttöön ja kaikkien maiden kaikkien koulujen oppiaineeksi yhteinen kieli, joka olisi monin verroin helpompi oppia kuin esim. englantia, jota kaikissa maissa opit-taisiin kirjoittamaan ja ääntämään niin yhtä-

läisesti, että jokainen voisi välittömästi ymmärtää toistansa, niin tällä olisi positivistisesti mullistava vaikutus koko ihmiskunnan elämään. Ja tämä vaikutus saattaisi olla suorastaan elintärkeä. Me kaikki toivomme rauhan vakaantuvan ja säilyvän. Mutta olemme myös todenneet, että millään julkilausumilla, vetoomuksilla ja allekirjoituksilla ei päästä pitkälle, koska jokainen epäilee toisinajattelevan vetoomuksen vilpittömyyttä. Ainoaksi tällä hetkellä tavoitettavaksi keinoksi, -tosin kauas tähtääväksi - jää kansojen saattaminen henkilökohtaiseen vuorovaikutukseen, ajatusten vaihtoon ja ystävyyteen toinen toisensa kanssa. Vain tätä tietä ihmiset voivat oppia, että rauhan tie on molemminpuolisten myönnytysten ja keskinäisen avun tie. Mutta tämän vuorovaikutuksen toteuttaminen ilman yhteiskieltä on mahdotonta.

Me siis myönnämme yhteiskielen arvon, jos se olisi toteutettuna. Mutta enimmät meistä kysyvät heti: miksi eivät kaikki muut ole jo opiskelleet yhteiskieltä? Silloin mekin olisimme valmiit liittymään mukaan.

Niin, miksi eivät kaikki opiskele esperantoa?

Suurimpana syynä kenties on, että kaikki eivät tiedä, tai ainakaan eivät ole ajatelleet loppuun, mitä merkitsee se, että:

jos kaikki nyt opiskelisivat esperantoa, me voisimme kahden vuoden kuluttua vaihtaa ajatuksia kenen kanssa tahansa.

Sanotte, että tämä on vain propagandaa. Myönnettäköön, että ryhmästä "kuka tahansa" on erotettava pois lukutaidottomat ja vajaa-älyiset, mutta ajatusten vaihto niiden kanssa saattaisikin olla vähemmän mieluista - jäisimme ihmettelemään, miksi aivokooppamme on tullut odottamattoman tyhjäksi. Täysälyisten ja asiasta kiinnostuneiden suhteen väite pitää täysin paikkansa. Kaikki Suomen opettajat ja ylioppilaskoulutuksen saaneet oppisivat esperantoa niin paljon, että kykenisivät muita opettamaan ja harjoittelemaan keskustelua keskenään, kuka kahdessa viikossa, kuka kahdessa kuukaudessa. He saattaisivat sitten järjestää kurssveja kansalle, ja näillä saavutettaisiin vastaava taito 6 - 18 kuukauden ahkeralla opiskelulla. Vastavasti tietysti muissa maissa, eräissä paljonkin nopeammin.

Useimmat ihmiset eivät myöskään tiedä, millaiseen kielitaitoon me tähtäämme. Kun he monivuotisen opiskelun jälkeen pystyvät selviytymään jokapäiväisen elämän tärkeimmistä pulmista

Esperanta Finnlando

ja tulevat toimeen konduktöörrien ja ovenvarti-
joiden kanssa, luulevat he saavuttaneensa kieli-
taidon. Se kielitaito, minkä esperanton opiske-
lija saavuttaa kahden vuoden ahkeran työn tu-
loksena, sen sijaan on verrattavissa hänen äi-
dinkielentaitoonsa.

Kysymys olisi vain riittävästä oppikir-
japainoksista. Mutta älkäämme huolehtiko siitä.
Niitä on toistaiseksi riittävästi ja uusia saa-
daan kysynnän mukaan.

Tehkäämme sen sijaan itsellemme selväk-
si, että esperantoon kannattaa tutustua. Se sata-
markkanen, minkä "Oikotie kielitaitoon" maksaa,
ei ole hukkaan heitetty, ja tulette toteamaan,
että näin pieni alkupääoma riittää mukaan pää-
semiseen.

Ja niin pian kuin olemme ahkeroineet
oikotien päästä päähän, avautuu meille koko maa-
ilma. Aluksi kirjeenvaihdon muodossa. Sadat espe-

rantontaitajat Englannissa, Alankomaissa, Japa-
nissa ja monessa muussa maassa odottavat kir-
jeenvaihtotovereita Suomesta. Sitten matkat, kir-
jallisuus, aikakauslehdet... Esperantistien kan-
sainvälinen järjestö vastavuoroisine palvelui-
neen on monessa suhteessa ainoa laatuaan.

Kysymys on vain siitä, miten saada espe-
ranton harrastus niin kasvamaan, että kaikki nä-
mä edut kymmenkertaistuvat, - tuhatkertaistuvat.

Ehkäpä Sinulla, lukija, on keino omalta
osaltasi edistää tätä. Älä jätä sitä käyttämät-
tä! Mutta sillä välin, tutustu itse esperantoon.
Ei ole mitään muuta keinoa päästä itse näkemään
mikä tämän "uuden ajan kirjapainotaidon" koko
voima ja arvo on.

Vilho Setälä.

Vilho Setälä dankas ...

kiuj okaze sciis pri mia festotago kaj sendis
afablajn gratulojn, sed ĉiujn, kun kiuj mi estis
en agrabla kontakto dum pli ol 40 jaroj. Unue, mi
rememoras pri filo de vilaĝa forĝisto, kiu kiel la
unua atentigis min pri anonco de ĵus eldonita
lernolibro de Esperanto por finnoj, en la somero
1906, kaŭze de kio mi eklernis nian lingvon, kaj
al la lernejoj kamaradoj Heikki Järnefelt, nun
profesoro de limnologio, Erik Tawaststjärna, nun-
tempe jura oficisto ie en provinco kaj Aarne Kō-
nönen, mortinta kiel frua studento, la tri junuloj
kiuj havis la kuraĝon redakti la unuan ŝlosilon
de Esperanto en finna lingvo - ĉe kiu laboro mi
jam povis helpi rilate al la finna lingvo, spit'
al mia tro limigita kono de nia lingvo. Sekvis
poste lernejoj jaroj, dum kiuj mi preskaŭ forge-
sis pri Esperanto (parte dank'al malfeliĉe vid-
ita libreto pri ido, parte pro tro multaj aliaj
okupoj), mallonga periodo, kiun feliĉe finis en
aŭtuno 1911 renkonto kun Leo Jalava ĉe la ĵur-
nalforma gazeto "Esperanto" - tia estis siatempe
la organo de UEA - kaj kun Eino Välikangas apud
la libroŝranko de la Polusstelo. La unua el ili
mortis antaŭ pluraj jaroj, la dua servas en ekster-
era ministerio kiel aŭtoritata oficisto, bedaŭr-
inde perdinta la intereson al nia lingvo. Poste
sekvis Yrjö Nummi, mia unua konversacia kamarado
en Esperanto (nun preposto en Helsinki) kaj la
unuaĵ korespondaj amikoj japano K. Nohara kaj
germano Hans Sievers el Braunschweig, ambaŭ perd-
itaj el mia horizonto. Post mallonga tempo, jam

aliĝinte al UEA, kies delegito mi estis de 1913,
mi havis la feliĉan sperton de unua eksterlanda
vojaĝo per Esperanto en 1914, kiam mi vizitis
Anglujon kaj tie amikiĝis kun la bonhumoraj John
Merchant kaj Harold Bolingbroke-Mudie, kaj poste
daŭrigis tra Belgio kaj Nederlando ĝis Parizo,
por partopreni en la kongreso, kiu neniam okazis.
De tie konserviĝis en la memoro la personoj de
generalo Sébert kaj T. Cart. Sekvis malfacila re-
vojaĝo sub minaco de la komencinta milito, tra
Anglujo, Norvegio kaj Svedlando hejmen - kun me-
moraĵo pri la sveda urbo Gefle, jam ĉe la sojlo
de la hejmlando, en tiuj cirkonstancoj plej pro-
funde sopirata, Gefle, kie nin renkontis viglaj
ciuroj sur la strato, plena suneklipso kaj kiel
tria mirindaĵo nia nova amiko Adamsson, nun re-
daktoro en Göteborg.

Post la paso de la militaj jaroj vigla
renaskiĝo de la esperanta agado kaj novaj kunla-
borantoj George Ĉerno kaj K. Huuskonen. Vojaĝoj al
Tallinn (Estonio) kaj al la Praha kongreso tra
Lübeck-Dresden kaj ĝis Budapeŝt, kaj trovo de
multaj novaj amikoj - doktoro Möbusz, konsulo Karl
v. Frenckell, Jakob, profesoro Privat, poeto Kálocs-
ay, Tólnay - jam fariĝas neeble citi nomojn. Sekvis
la XIV kongreso en Helsinki kun sia triumfo
kaj bato de sorto, sekvis Lingva Komitato kaj
Akademio, Esperanto-Instituto de Finnlando, kun
ĉiam pli vastaj kontaktoj kun la tuta mondo, i. a.
la lertaj instruistoj Andreo ĉe kaj Tiberio Mor-
ariu.

Esperanta Finnlando

Sekvis malfeliĉa periodo kun ekonomia premo, malfavora publika opinio kontraŭ ĉio internacia, sume migrado tra dezerto kun la sola celo konservi kiel eble plej multon de tio, kio estis akirita. Tio daŭris ĝis post la dua mondmilito ekblovis freŝa vento kaj nia movado ree ekfloris en Finnlando. Ĉe la subskribinto ekestis du ideoj aldoni armilojn por nia agado: unue statistike lingvistika metodo por pruvi la superecon de Esperanto antaŭ aliaj lingvoj kiel rimedo esprimi homajn pensojn kaj sentojn, kaj due eldono de facila, gradigita legolibro por lernantoj de nia lingvo, kiel ĉefa enhavo aventura vojaĝrakonto ĉirkaŭ la terglobo, kiu per ilustraĵoj kaj vortoj donus vivan bildon pri la aspektoj de plej multaj landoj kaj iliaj loĝantoj. Ambaŭ laboroj haltis - pro absoluta neceso koncentriĝi ĝis ekstreme al iom granda nacilingva verko (enciklopedio de praktikaj laboroj kaj ilia tekniko), sed kun la firma espero, ke tiu verko post pretiĝo donos novajn eblecojn al laŭdezira laboro por nia komuna celo. Ĉe tiu laboro - kiel ankaŭ dum someraj kursoj postmilitaj - mi akiris novajn amikojn, doktoron Szilágyi (nun en Svedlando), lernejestron Lauro Friis en Danlando, doktoron Henriko Pišer (nun en Svislando), fratulon C.C. Cummingsmith el Hawaii, K. Matuba el Japanio, kaj multajn aliajn, kies nomojn mi ne ofendas per tio iun. Precipe la amikojn, kiuj promesis kunlabori por la suprenomita laboroj kaj jam liveris al mi multe da geografia materialo, mi je mia granda malĝojo devis lasi sen respondoj kaj sen danko dum pli ol unu jaro, dum kiu mi pro dirlita koncentriĝo al neesperanta verkado, kaj precipe al ili mi nun adresas mian humilan pardonpeton. Mi esperas, ke mi baldaŭ ree atingos pli normalan staton de aferoj, dum kiu mi povos iom post iom rearanĝi miajn multajn leter- kaj dankŭludojn.

Nunmomente mi nur deziras esprimi mian sinceran dankon al ĉiuj nomitaj kaj nenomitaj samideanoj en ĉiuj partoj de la mondo.

Helsinki, 4. 4. 1952. Vilho Setälä.

ABONU ĈI TIUN GAZETON! Ĝi aperas nun en nova aspekto, kaj povos laŭ la nova metodo aperi pli regule ol ĝis nun! Abonu ĝin al via eksterlanda amiko kaj montru al viaj najbaraj kunuloj!

ESPERANTA FINNLANDO

Helsinki 1952 - Litografeto Kultor

SUOMEN ESPERANTISTIEN

yleinen kongressi.

Helsingissä 14 pñä huhtikuuta 1952
Asematalon kerhuhuoneessa:

- klo 9.00 Universala Esperanto-Asociion suom. jäsenten kokous.
- klo 11.00 Suomen rautatieläisten esperantoyhdistyksen kokous.
- klo 13.00 Suomen Esperantoliiton vuosikokous.
- klo 14.30 Suomen Opettajain Esperantoliiton vuosikokous.
- klo 16.00 Suomen Esperanto-opiston kannatusyhdistyksen vuosikokous.
- klo 19.00 Suomen esperantistien yhteinen illanvietto, isäntinä Rautatieläisten esperantoyhdistys. Tässä tilaisuudessa maisteri Vilho Setälä tarjoaa esperantisteille syntymäpäiväkahvit. Kaikki samideanoj tervetulleet!

NI FUNEBRAS.

Albin Sandström mortis la 25an de marto 1952. Li estis naskita en 1883 en Uusikaupunki, fariĝis esperantisto en 1907 kaj partoprenis jam en la sama jaro la fondon de Esperanto - Asocio de Finnlando, al kies estraro li estis tuj elektata; kiel prezidanto li funkciis 1912-22. Li redaktis la gazeton Finna Esperantisto 1907-14, fondis kaj direktis du komercajn firmojn por vendo de esperantaĵoj, "Ilarejo esperantista" 1907-10, "Oy Movado Ab" 1920-24. Profesie li estis kontoristo, poste prokuristo kaj direktoro de la lakfabriko en Tikkurila. Li ankaŭ estis membro en la komerca societo Eldono Vilho Setälä.

Karl von Frenckell mortis la 28.3.1952. Naskita en 1880 en Helsinki. Li funkciis la plejparton de sia vivo kiel sendita konsulo de Finnlando en Dresdeno. Lerninte esperanton tre frue li funkciis kiel prezidanto de E-S en Dresdeno 1909-19 kaj kiel afergvidanta sekretario de Germana Esperanto-Asocio dum multaj jaroj. Li aranĝis brile sukcesintajn antaŭkongresojn en Dresden 1911 kaj 1921 kaj prezidis la 14an Universalan kongreson en Helsinki 1922. Per sia inteligenta gvidado de la aferoj kaj sia aŭtoritato en la Dresdena societa vivo li povis multon fari por la progresado de nia afero, kies fidela probatalanto li restis dum sia tuta vivo. Ekster nia movado li estis i.a. rotariano.

Jos jokainen ryhtyisi nyt heti opiskelemaan esperantoa, niin kahden vuoden kuluttua voisit vaihtaa ajatuksia kenen kanssa tahansa.

Keino tämän päämäärän saavuttamiseksi:

Haaksakaa 100 mk postisiirtotilille 6117 'e kirjoitetaan kuponkiin sana "Oikotie", niin saatte 5 yhköistä ym., joihin sisältyy esperanton perusoppimäärä ym. kohtalaisia vaatimuksia tyydyttävä sanasto (1900 kantasanaa, joista itse muodostatte kymmenentuhatta lohdanrosta), nimellä "Oikotie kielitaitoon".
LEIHO VILHO SETÄLÄ, Helsinki.

Postisiirtotili 6117.